

Évnapra

Tizenötödik születésnapjukat ünneplik ma a szabad demokraták, ami szép és méltó ok az öröme, amibe nekem öröm is vegyül: én meg maholnap harminc leszek. Milyen sokra vitték a barátaim, istenem, pedig még csak süldő kamaszok, nekem meg köpésnyire a túlvilág – mindjárt benne járok a negyedik ikszben, és itt csámborgok a tévoa, ki tudja, hova is – ha valahova – kaptató nyomasztáshegygerincen. Megy még persze a hin und her, de már nem akárkivel.

Bezzeg ezek hogy pörögnek – pedig még alig serken a szakálluk! (Vulgo: Mesélik, hogy Kodály Zoltánt, amidőn élete alkonyán beleszeretett utolsó kedvesébe, aggódva imígyen szóltak meg barátai: – De hát még szőr sincs a punciján. Mire a világhírű maestro megpederté deres bajuszát, s így szólt: – Majd lesz!)

Szóval felnőnek a gyerekek, s van úgy, hogy az édes kis csecsszópóból, kinek oly meghatóak első gurgulázásai, botladozásai, gyomorforgatóan ellenszenves, koravén gyerek lesz. Bizony vannak olyanok, akikért rajongani lehetett egykoron, mára meg se fides, se finesz nincs bennök, csak ráncok árkaiban meghúzódó sunyjság, kártevés, paranoiás szájreemegés a koravén, száználmas mimikriben.

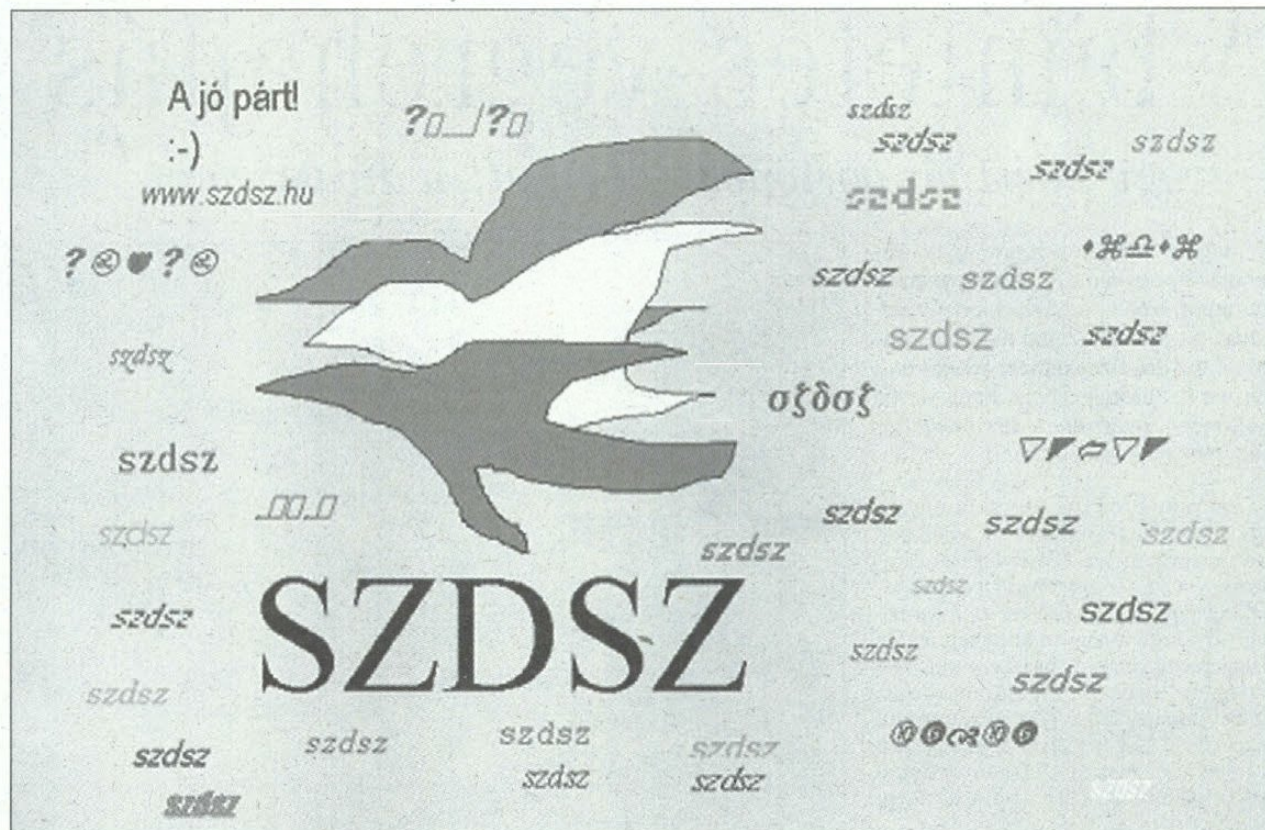
Megint mások egyre fiatalodnak, véres kezű diktátorok örököseiből lesznek megnyerő mosolyú, nyugatias műveltségű fiatalok.

Am mégiscsak tiszteletet érdemel – ahogy így öregszem egyre jobban kedvelem a természetességet – a szerves, magától értetődő fejlődés, amilyen idős-fiatal, kegyes-bölcs barátaimé, a szabad demokratáké.

Az úgy volt bő két évtizede, hogy megalakult a demokratikus ellenzék. Fővárosi okos fiatalok, akik az én vezérem bensőmből vezérelt érzést átélve tudták a kis jánosi tézist, tudniillik, hogy az alapvető emberi jogainkat nem

az állam adja, hanem természetes jogok – elkezdtek élni egy szabad, független, élhető életet. Kádári szóhasználatnál szólva ők lettek a másként gondolkodók, akik tiltakoztak a rendszer szó-lásszabadságot korlátozó mivoltán. Első – és sokuk állásába kerülő – megmozdulásuk a Charta '77 szolidaritási nyilatkozat megszövegezése és aláírása volt, amelyben a csehszlovákiai másként gondolkodók – például Václav Havel – letartóztatása ellen tiltakoztak. (N. b.: Ezen a ponton kénytelen vagyok édesapámat beleszóni a történetbe: neki jutott a feladat, hogy elmenjen Illyéshez, elolvastatni a nemzeti költővel a petíciót, és aláírását kérni. Az idős mester hosszan gondolkodott, majd azt mondta, hogy az a baj, Gyurikám, hogy ha én aláírnám, akkor ezt sokan aláírnák ennek hatására. Papa lelkesen bólogatott, egen, pont ezért jöttem volt, Gyulám; s Illyés t'án alá is írta volna, ám ekkor Flóra asszony határozottan közbelépett: nem foglalkozhatunk mi ezzel. Így elmaradt a meghatározó szignó papírra vetése.)

Volt, akit szociológiai kutatómunkáitól fosztottak meg (Demszky Gábor, Magyar Bálint), volt, akinek felívelő matematikatudományi karrierjét ropanntotta ketté a rendszer megtorlásul (Sulyok Miklós), volt, akire irodalmi szerkesztőként nem tartott igényt a továbbiakban a kiadó (Kőszeg Ferenc), filozófusokat, költőket, írókat jó évtizedre kizártak az első nyilvánosságból (Kis János, Bence György, Hamburger Mihály, Konrád György, **Eörsi István**, Petri György), és mindez csak találmokra való felsorolás, tallózás vagy száz névből. Mert bizony voltak ily sokan, akik a házibulik akolmelegében, alkalmi fordításokból, külföldi publikációkból, fizikai munkából élve szerkesztették, és nyomtatták a szamizdat sajtót, s nem utolsósorban létrehozták a Szegényeket Támogató Alapot (Havas Gábor, Iványi Gábor, Solt Ottilia, Nagy András.)

Számítógépes gyerekrajz a „jó” pártról

A rendszerváltó pártok közül a leg-erősebb polgári rezisztenshagyomány-nyal bíró SZDSZ a demokratikus ellen-zékből, illetőleg annak utódjából, a Szabad Kezdeményezések Hálózatából nőtt ki.

Szabó Miklós – akit az SZDSZ párt-alapítványának névadójául választott – a következőket mondta a liberális párt jogelődje, a Szabad Kezdeményezések Hálózata 1988. szeptember 19-én megtartott ülésén: „Nem zárkozunk el a párbeszéd és a kompromisszum elől. Ahhoz viszont ragaszkodunk, hogy a kompromisszum még a látszatát se kelthesse, mintha általa a hatalom transzmissziójává válnánk. A hatalomnak elvi, politikai gesztusokkal kell igazodnia, hogy a társadalommal való viszonyában fordulat történt. (...) Két elvi engedmény van, mely a társadalom

sámára valóban új korszak nyitását garantálhatja: '56 rehabilitálása és a többpártrendszer.

Ez a mi negyvennyolcunk, amiből nem engedhetünk.”

Ebből az attitűdből született ez a párt, ehhez is tartja magát, s nem ők, hanem a szocialista párt és a fiatal demokraták fejlődési útjainak következménye, hogy a liberálisoknak immáron kilenc éve a baloldali párt a szövetségese. Akik igen sokat tanultak az SZDSZ-től (miképp az SZDSZ is tőlük a hatalomgyakorlás technikáiban).

Manapság intellektuális vita zajlik arról, hogy értelmiségi szemmel mennyire comme il faut-k ezek a liberálisok, akik benne vannak a „csúf hatalomban”. Magam csak azt tudom, hogy az ország modernizációján visszavonhatatlanul otthagytott kézjegyük mellett

ma is hozzáadott értékeket adnak a kabinetben. Az emberjogi, kisebbségi kérdésekben éppúgy, mint az adópolitikában, az oktatás reformjában, s bizony az állami ünnepek se lennének olyan újszerűek, nyitottak (pontonhíd, az Országház becsomagolása forradalmi képekbe), ha Horn Gábor személyében nem lenne a posztmodern kultúra iránt elkötelezett államtitkára a kormányban. Az idő nekik dolgozik: egyrészt minél jobban megújul a szocialista párt, annál inkább lehet hiteles liberális párt az SZDSZ, másrészt a magyar liberálisok Deák, Eötvös örökségét az unió javára tudják majd kamatoztatni Európában.

Serken a szakálluk – ihatnak már egy pohár pezsgőt a tizenöt éves liberálisok.

Petri Lukács Ádám